



hudobný život

ROČNÍK LIV

7-8

2022

3 €

hudobné  **entrum**
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

Na chate: Martin Majkút / Hudba v časoch neslobody: opereta počas slovenského štátu / Stravinskij v Rusku včera a dnes / K. Szymanowski / Jarné jazzáky / opera, koncerty, CD

**„Hudba sveta“
medzi nami**

Hanka G

**PRO MUSICA NOSTRA
putujúca...**



Program

**WORLD
MUSIC
FESTIVAL
BRATISLAVA
18.-21.8. 2022**

18.8.2022/ 20:00

KONCERT - Koncertná sieň Klarisky, Klariská 1, Bratislava
Wernyhora (PL) a Michal Smetanka (SK), Volodymyr Voyt (UA)

19.8.2022/ 19:00

KONCERT - Teatro Colorato, Františkánske námestie 2, Bratislava
Júlia Kozáková (SK), Ricardo Silva (PT), Tabanka (CV)

20.8.2022/ 10:00

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA - Teatro Colorato, Františkánske námestie 2, Bratislava

Panelová diskusia so slovenskými hudobníkmi na tému: **Môžu slovenské kapely uspieť v zahraničí?**

10:30 Prezentácia: Business Modeling for Artists

lektor: **Eric E. van Monckhoven** / Music for You (IT),

11:30 Prezentácia: Global Arrivals: Promoting your music without compromising your sense of artistry lektor: **Duncan Ballantyne** / Ballantyne Communications (UK)

12:00 Workshop pre slovenských hudobníkov

- Global Arrivals: **Duncan Ballantyne**, Ballantyne Communications (UK)

20.8.2022/ 10:00 WORKSHOP - Záhrada v Beigli Hotel & Garden, Baštová 4, Bratislava

Workshop spevu - Naučte sa spievať ukrajinskú pieseň!

/pre širokú verejnosť s lektorkou **Bohdanou Ljashko**

20.8.2022/ 17:00

KONCERT - Teatro Colorato, Františkánske námestie 2, Bratislava
Sisa Michalidesová (SK)

20.8.2022/ 19:30

KONCERT - Nádvorie Zichyho paláca, Ventúrska 9, Bratislava
Guanaco Trio (AG), Tarek Abdallah a Adel Shams el Din (EG)

21.8.2022/ 16:30

SHOWCASE KONCERT - Teatro Colorato, Františkánske námestie 2, Bratislava
Ildikó Kali a Peter Luha (SK), Varkocs (SK)

21.8.2022/ 19:00

KONCERT - Koncertná sieň Klarisky, Klariská 1, Bratislava
Alapastel, host: **Neha! (SK)**, prestávka, **20.30 Vieux Farka Touré (MALI)**

www.worldmusicfestival.sk

Hlavný partner

Z verejných zdrojov podporil
fond
na podporu
umenia



**SOUNDS
EUROPE**



**Creative
Europe**

Partneri

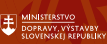


PRANÁ BAŠA

OUTONALIDADES



Spoluorganizátori



Realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Pod záštitou primátora



Mediálni partneri



Hudba znie v lete inak. Často vonku, zbavujúc nás okolkov, typických pre koncertné siene v období oficiálnych sezón. S pohárom v ruke, s kulisou plápolajúceho zapadajúceho slnka vstrečujeme všetky tie vznešené podnety, cítiac hudbu doslova na koži... V letnom dvojčíse Hudobného života píšeme o viacerých festivaloch: o šostakovičovskom v stodole či janáčkovskom na kúpeľnom námestí. Na dva slovenské sme zaostriili obzvlášť: **World Music Festival Bratislava** je najvýznamnejším fórom svojho druhu u nás, **Pro musica nostra** zas priniesla jedinečný formát festivalu putujúceho po celom Slovensku, navyše po miestach, ktoré by si do bedekrov mohli zapísať aj novodobi hľadači neotrepanej turistiky. World Music Festival Bratislava sa posúva vpred v obojsmernej premávke: slovenskému publiku privádza to najlepšie zo zahraničnej scény world music, domácich hudobníkov sa zase snaží vyviešť za naše hranice: „... jednoznačne vyhráva slovenský folklór v jeho viac či menej čistej podobe. Medzi našimi zahraničnými partnermi sa nájdu fajnsmekri, ktorí dokážu oceniť vystúpenia a nahrávky Trombitášov Štefánikovcov, Michal Noga Bandu, ľudovej hudby Pokošovci... Iní zas uprednostňujú výnimočné inštrumentálne výkony, zatiaľ čo tretej skupine sa páčia skôr moderní hľadači na pomedzí štýlov.“ (Vladimír Potančok) Úspešný koncept festivalu Pro musica nostra zas upozorňuje na to, že mimo kultúrnych centier sa neoplatí prísť s lacným tovarom: „Laický poslucháč síce nevie exaktne pomenovať dôvod, prečo sa mu hudba, koncert nepáči, ale takmer s istotou už nabudúce nepríde.“ (Slávka Ferencová)

Zhodou okolností máme v augustovom vydaní dva „americké“ texty. Dirigent **Martin Majkút** hovorí o mantineloch identity v rámci krajiny, medzi kontinentmi, ale aj v obľúbenom porovnaní východoeurópskych orchestrov so západnými: „Mám pocit, že dirigentský prístup, keď hráčov pozývame k tvorivému procesu, je často vo východnej Európe vnímaný ako slabosť. Ale mení sa to. Tradičného dirigentského diktátora už asi nechcú nikde.“ Jazzová speváčka **Hanka Gregušová** predstavuje život v jazzovom New Yorku – v umelecky mimoriadne atraktívnom, no zároveň drsnom prostredí: „Byť úspešným hudobníkom v New Yorku predpokladá mať schopnosť prežiť v tejto džungli... Užívať sa (nielen hudbou), mať plán a kontinuálne kráčať za svojím cieľom... byť veľmi psychicky silný a odolný voči stiesneným a nekomfortným podmienkam života, dočasným prehrám...“

Stravinskij a Szymanowski si našli miesto v Tému a v História, Dvořákovu Klavírne kvinteto v Analýze. Hudobné divadlo, recenzie CD, jazz, ale aj pravidelná hudobná poviedka Vandy Rozenbergovej... Aj to je letný Hudobný život.

Príjemné čítanie!
Andrea SEREČINOVÁ

Koncerty, festivaly, spravodajstvo

- 2 **ŠKO Žilina...** L. Dohnalová
- 3 **Quasars Ensemble: Koeexistencia strún** R. Kolář
- 4 **Slovenská filharmónia: Hviezdny záver sezóny** R. Kolář
- 5 **Auris interna: Muzikológovia v opere** J. Filip
- 6 **Piano Days 2022 – V žiari monitorov VII** T. Horkay
- 8 **VENI ACADEMY na Islande** J. Beráts – D. Matej
- 10 **Voce magna...** E. Miškovičová
- 12 **Pro musica nostra: Hudba miesta** A. Serečinová
- 16 **Gorisch: Festival zaostrený na Šostakoviča a Silvestrova** A. Schindler
- 18 **Luhačovice: Janáček v kúpeľoch** J. Červenka
- 20 **Hudba z gdanských veží** M. Kamenská

Hudobné divadlo

- 22 **Bázlik po vyše polstoročí opäť v SND** K. Madunická
- 23 **Exkluzívna Rusalka** V. Blaho
- 24 **Útok na masy** V. Blaho
- 25 **Slováci z Wiener Staatsoper** M. Mojžišová

Rozhovor

- 26 **World music: chemtrails na hudobnom nebi (J. Vlčková, V. Potančok)** A. Serečinová

Na chate

- 30 **A. Serečinová a M. Majkút**

Hudobné lokality

- 32 **Odeská opera** V. Demidovich

Téma

- 34 **Stravinskij v Rusku: včera a dnes** M. Kamenská

História

- 36 **Szymanowski: Skladateľ troch avantgárd** M. Lisecka

Analýza

- 38 **Dvořák: Klavírne kvinteto A dur op. 81** T. Horkay

Seriál

- 42 **Hudba v časoch neslobody: Lhká múza v službách národa** S. Jeseničová

Jazz

- 48 **Hanka G: Život v New Yorku...** J. Dekánková
- 51 **Jarné Jazzáky** L. Molčányiová

Recenzie CD

- 54 **Poviedka**
- 60 **Maurice z Tennessee** V. Rozenbergová

ŠKO Žilina

V znamení gitary a kontrabasu

Ostatný májový koncert **ŠKO Žilina** tematicky štýlovo nadviazal na nedávny jubilejný, celebrujúci 70. výročie založenia tamojšieho konzervatória. Všetci protagonisti večera **26. 5.** sú buď žilinskými rodákmi, alebo absolventmi jubilujúcej školy. Dirigent **Adam Sedlický** si s chuťou vybudoval imponantnú vstupnú bránu k atraktívnemu večeru – hudbu Beethovenovej predohry *Egmont* tlmočil sústredene, dôsledne vyvažujúci frázy v ich väzbách aj pozíciách. *Tres dansas pre gitaru a sláčiky* Lea Brouwera (z ktorých odznali dve časti) výstižne reprezentovali nielen skladateľovu idomatickú dikciu, ale aj interpretačnú tvár erudovanej gitaristky **Miriam Rodriguez-Brüllovej**. Aplauzom víťalo publikum svojho rodáka, fenomenálneho kontrabasistu **Romana Patkolóa**. Ako absolvent žilinského konzervatória odštartoval nevšednú dráhu nasmerovanú do najvyšších hudobníckych sfér. Patkoló je sprevádzaný superlatívami, jeho interpretačné kvality zdobia svetové koncertné scény, je označovaný za top virtuóza kontrabasu. Pre Žilinčanov zvolil výsostne efektnú *Carmen fantáziu* so sláčikmi; pod adaptáciu Bizetovej hudby sa podpísal J. Lebedev. Je plná sugestívnej, muzikantsky



Na žilinské pódium sa vrátil renomovaný kontrabasista R. Patkoló (foto: R. Kučavík)

nasýtenej hudby, ktorá bez nárokov na podtexty a odkazy poskytne sólistovi veľkorysý priestor na efektnú prezentáciu. Kontrabas znel bravúrne, grandiózne, aj subtilne krehko, Patkoló čaroval s technickou ekvilibristikou aj minucióznymi detailami. Z gejzíru fines a farbistých zákutí štedro rozdával skromný, s pokorou tvoriaci umelec. Takýto typ interpretácie sa ľahko prevetlil aj do kompozičného impulzu: Česká autorka späť so Slovenskom Sylvie Bodorová prijala ponuku a vytvorila trojčastový dvojkoncert pre gitaru, kontrabas a sláčiky s pitoreskným,

na motív vzniku odkazujúcim titulom *Brucemano*. Neobyčajné zvukové prepojenie gitary s kontrabasom, východisková inšpirácia modelnými vzorcami, značná dávka kompozičnej imaginácie a v neposlednom rade interpretačné majstrovstvo potešili. Skvelou hudbou, zmysluplným umením. Ak sa už Domom umenia Fatra vznášal múzický duch Georgesa Bizeta, rád tu aj zotrval. Záver večera tak vyplnil ďalší autorov opus, opojná *Symfónia C dur*. Jej hudba je pre dirigentov lákavým terénom, pre poslucháča lahodným relaxom. Sedlický si priebeh v štvorčasťovom celku vychutnával, nepopustil však opraty vkusu, sugestívne, no s noblesným odstupom naservíroval slasťplný bizetovský hit.

Šanca mladým

Aj ďalší večer v Dome umenia odkazoval na dobrú kooperáciu ŠKO s odbornými hudobnými školami, jednak žilinským konzervatóriom, ale aj Akadémiou umení v Banskej Bystrici. Šanca mladým, to je už roky rešpektovaný titul – koncertná platforma pre mladých hudobníkov. V žilinskom orchestri majú adepty skvelého podporovateľa a duchovného „sponzora“ v dirigentovi **Leošovi Svárovskom**. Program večera **2. 6.** bol nasýtený šancami aj mladými. Najskôr poslucháč kompozície, už solídne zavedený Jakub Laco



M. Panák sa predstavil v sonáte P. Kršku (foto: R. Kučavík)

a premiéra jeho *Armandio concertino pre akordeón a orchester*. Laco bol študentom nedávno zosnulého v Prahe pôsobiaceho Košičana, skladateľa a pedagóga Juraja Filasa. Kompozícia, ktorou sa mladý autor v Žiline uviedol, svedčí o jeho ambíciách, o solídnej vybavenosti, no celkom legitímne sa hlási aj k vokabuláru a deklarovanej estetike svojho učiteľa. Ctí spoľahlivé kompozičné segmenty, klasické hodnoty, navyše sa v práci s orchestrálnym zvukom prejavuje invenčne a nápadito. Sólový part brilantne stvárnil už známy akordeonista **Tomáš Valíček**. Trombonista **Martin**

Panák, študent bystrickej AU, je rodákom z Trenčianskeho kraja, ktorý je výrazne historicky zviazaný s dychovou hudbou. Skvelé, že mladý hudobník ctí a kultivuje tradíciu, dokázal to v zainteresovanom stvárnení *Sonáty pre pozuunu a sláčiky* od Pavla Kršku. Budúca študentka VŠMU, absolventka žilinského konzervatória, sopranistka **Vanesa Šutá**, ponúk-



Sopranistka V. Šutá si zvolila taliansko-ruský program (foto: R. Kučavík)

la starostlivo naštudovaný, uvážlivo volený program (árie Rímskeho-Korsakova, Belliniho a Pucciniho), v ktorom prejavila svoj zdravý, dobre vedený hlas, aj náznak perspektív

v rámci svojho odboru.

V náročnom 3. klavírnom koncerte c mol Ludwiga van Beethovena sa uviedol „domáci“ klavirista **Andrej Andrášik** (nastávajúci študent VŠMU). Zaujala jeho ambicióznou koncepciou, muzikalitou a vyspelý, no pritom citlivý komunikačný prístup k sólistickému „poslaniu“. Pekný večer s paletou umeleckých prísľubov potešil, domácim polichotil...

Záver

Záverečný koncert 48. koncertnej sezóny vzal pod svoju dirigentskú egidu

v Žiline debutujúci **Lucius A. Hemmer**, nemecký umelec s úspešne rozbehnutou dráhou. Vstupná Wagnerova *Siegfriedova idyla* prehovorila hneď od prvých tónov o dirigentových charakteristikách. A aj o jeho zrejmých favorizovaných poetikách. K jej protagonistom nemecký majster dramatických scénických opusov nepochybne patrí. Dirigent pri tvorbe dôsledne prenikal do hlbších sfér hudby, uvážlivo, trpezlivo formulujúci frázy a súvetia. Sólista večera, mladý Talian **Luca Giovannini**, prezentoval svoj pohľad na *Koncert pre violončelo č. 1 C dur* Josepha Haydna.

Že ide o talentovaného hudobníka, dokazoval každým interpretovaným taktom. Jeho letora nesie znaky živelné tvorivej expresie, zavše výrazovo vypáťe až na maximum. Violončelista zaujal osobitnou tónotvorbou, exponovaným akcentovaním oblúkových reliéfov. Dirigent so sólistom nepatria do totožnej typologickej kategórie, o to viac kvitujem ich

spoločný výsledok, v ktorom sa stretli v optimálnom konsenzuálnom tvare. Napokon *Symfónia č. 40 g mol KV 550* W. A. Mozarta, priestor pre „autonómnú“ kreativnosť dirigenta. Ponúkol jasnú koncepciu s detailným vypracovaním konštrukcie aj detailov. Volil miernejšie uvažlivejšie tempá, čo zdôraznilo v organizme tejto symfónie pre

Mozarta nevšedne „matný“ nádych, v dirigentovej dôslednej koncepcii vystupňovaný až k pátosu... Po obohatení o celosezónny súhrn zážitkov a nových podnetov ostáva sústrediť sa na prísľub nasledujúcej (a najmä nenarušenej!) 49. koncertnej sezóny ŠKO...

Lýdia DOHNALOVÁ

Quasars Ensemble: Koexistencie strún

Posledným predprázdninovým vystúpením súboru **Quasars Ensemble** v Malom koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu **29. 6.** sa niesla idea koexistencie. Toto slovo, vypožičané z názvu skladby Dušana Martinčeka, bolo možné chápať vo viacerých významoch. Tým najlapidárnejším bola koexistencia sláčikových nástrojov, resp. dvoch klavírov, ktoré nominálne tvoria pomerne ustálené obsadenia – sláčikové kvinteto (s kontrabasom) a klavírne duo –, no v tvorbe skladateľov 20. a 21. storočia podrobené zásadným skúškam a prehodnoteniam. Druhý význam by sme mohli hľadať v dramaturgickej konfrontácii vzájomne rôznorodých skladateľských poetík troch (už nežijúcich) domácich autorov a jedného severoírskeho súčasníka. Všetky ostatné už boli viac či menej metaforické, podme však k samotnej hudbe.

Zaujímavou raritou je *Concertino pre husle a sláčikový orchester op. 11* Jozefa Podprockého, ktoré je absolventskou prácou skladateľa v kompozičnej triede A. Moyzesa z r. 1970 a oveľa neskôr (2005) prešlo revíziou. Jej výsledkom je verzia pre husle a sláčikové kvinteto. Sólového partu sa ujal stály člen ansámblu **Peter Mosorjak**, a hoci koexistencia so sprevádzajúcim kvintetom pod taktovkou umeleckého vedúceho Quasars Ensemble, **Ivana Buffu**, ponúkla pomerne kompaktné znenie, z koncepcie diela každým pórom dýchala túžba po naozaj veľkom, v plnom zmysle symfonickom sláčikovom aparáte. Takto ho autor pôvodne zamýšľal a takto by sa aj malo hrať – podobne ako treba s „veľkými“ sláčikmi hrať napríklad Zelenkovu *Symfóniu in C*. Čo vlastne predostrel materiál diela? Veľmi zaujímavý a dynamický koncept krátkého a rýchleho úvodného prelúdia, ktoré pripraví pôdu pre centrálnu passacagliu. Tá je sama osebe dramaturgicky veľmi účinne odstupňovaná voľbou materiálu aj tempovými konfrontáciami. Finále odhaľuje autorovu záľubu v kontrapunkte, možno azda príliš zjavnú, akoby chcel spraviť radosť svojmu profesorovi, no aureola mladšej tvorby a pre ňu typického elánu tu znemožňuje akékoľvek obvinenia z akademizmu. Podprockého *Concertino* treba jednoznačne hrať opakovane.

Sondou do celkom odlišného sveta, aj radikálne odlišného hudobného myslenia, bolo *Victory Boogie-Woogie* pre dva klavíry Piersa Hellawella, skladateľa pochádzajúceho z Belfastu. Zvolil si v ňom špecifický kompozičný princíp – variácie na rad 21 súzvukov vždy

zakončené hrou na strunách klavírov. Po predstretí materiálu (k Ivanovi Buffovi v úlohe klaviristu sa pridala jeho manželka **Diana Buffa**) ma viac ako samotné naplnenie princípu zaujímalo to, či a akým spôsobom dokáže autor uniknúť z „kľietky“, do ktorej sa použitím tohto princípu zatvoril. Podarilo sa – vo variáciách, v ktorých našiel odvahu „rozbiť“ pôvodne zvolenú uzamknutosť v pomerne úzkom ambite a prejsť do vyšších registrov, si Ivan Buffa s nefalšovanou chuťou „zaswingo- val“, kým jeho klavírna (aj životná) partnerka spoľahlivo „držala“ opakujúce sa modely. K dokonalému estetickému uspokojeniu mi však čosi nedefinovateľné chýbalo; a to čosi už ležalo mimo dosahu interpretov...



D. a I. Buffovci v skladbe *Victory Boogie-Woogie* P. Hellawella (foto: A. Trizuljak)

Peter Mosorjak bol tiež jediným protagonistom *Sonáty pre sólové husle* (1970) Ivana Parika z cyklu jeho sonát, ktoré členovia Quasars uvádzali aj nahráli v minulosti. Krátka minúta, opatrne hľadanie a zbieranie materiálu z váhavých gest, glissandami „rozvlnených“ fráz, hľadanie optimálneho registra. A než si poslucháč stihne uvedomiť, že po niekoľkých minútach dospelo toto „štylové cvičenie“ k záveru, skladateľ ho prevedie celkom bohatým sledom hudobných udalostí, no urobí to tak diskrétna a nenápadne, že ostane len letmá spomienka, prchavý vjem...

Dušan Martinček svoje *Koexistencie* napísal na prelome rokov 1993/1994 pre rakúsky súbor Wiener Collage a po vypočutí diela som nadobudol dojem, že by dodnes so ctou obstálo, pokojne aj vo svetovom meradle. Martinček sa

biografické?) názvy *Sny a nádeje* a *Vyrovnanie* (hneď tu vyskočia ďalšie hudobné asociácie: *Sny a vášne*, *Osud a ideál*, *Túžby a spomienky...*) sú v každom okamihu prekvapením, ktoré nedovoľuje inak, len pred autorom v tichom obdive zložiť pomyselný klobúk. Jedna myšlienka tu však pôsobí mierne deprimujúco: aj keď *Koexistencie* spĺňajú atribúty majstrovského diela (invencia, remeslo, charakterová svojbytnosť, estetická presvedčivosť a pod.), mám silné tušenie, že po predvedení budú možno ďalších tridsať rokov opäť anonymne práchniviť v nejakom archíve. Pravda, nemusí to tak byť, ak si ich členovia Quasars Ensemble ešte istý čas podržia v repertoári, prípadne sa nájdu ďalší nadšenci z radov interpretov, ktorí rozpoznať ich kvality...

Robert KOLÁŘ

Konkurz do Slovenskej filharmónie

Generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie vypisuje konkurz do orchestra Slovenská filharmónia

na miesto tutti hráča v skupine 1. huslí s nástupnou mzdou 1200 € až 1440 € (podľa dĺžky odbornej praxe). Konkurz sa uskutoční v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie, Medená 3, 816 01 Bratislava **7. 12. 2022 (stre-da) o 14. 30.** Podrobné podmienky konkurzu sú uverejnené na internetovej stránke www.filharmonia.sk. Prihlášky so stručným životopisom a umeleckým profilom zasielajte e-mailom na adresu: alexandra.snadikova@filharmonia.sk alebo písomne **do 23. 11.** na adresu: Slovenská filharmónia Medená 3 816 01 Bratislava

Medzinárodný úspech mladej klaviristky

Mimoriadna žiačka Konzervatória Žilina, 9-ročná klaviristka **Anna Chmúrová** získala **1. miesto** v kategórii A (do 10 rokov) na medzinárodnej klavírnej súťaži **Merci, Maestro! 2022** v Bruseli. Sedemčlenná porota vyberala z 12 finalistov z krajín Európy a Ázie, súčasťou podujatia bol aj galakonzert víťazov, ktorý sa odohral v paláci na bruselskom námestí Grand-Place. Mladá umelkyňa bola následne ocenená aj za reprezentáciu mesta Žilina.

Laureáti 2. ročníka skladateľskej súťaže festivalu Konvergenzie

Medzinárodný festival komornej hudby Konvergenzie vyhlásil v poradí **2. ročník súťaže pre mladých slovenských skladateľov a skladateľky** do 35 rokov. Z 15 prihlásených kompozícií, ktoré vybrala 8-členná odborná porota, zaznejú štyri v premiére 24. 9. 2022 v rámci festivalu Konvergenzie v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Ich autormi sú **Adam Hudec** (*Self-Centered Variations* pre basklarinet a klavír), **Michal Blažek** (*Compassion* pre husle, violončelo a klavír), **Marek Fóra** (*Broken Toccata* pre flautu, violončelo a klavír) a **Šimon Lučenič** (*La Conversación* pre husle, violu a violončelo). Skladby laureátov zaznejú v nastudovaní Karolíny Krígovskej (husle), Mateja Michalca (viola), Radky Kováčovej (klavír), Ivce Gabrišovej (flauta), Branislava Dugoviča (basklarinet), Petra Bieleho (husle), Andreja Gála a Jozefa Luptáka (violončelo).

(red.)

Hviezdny záver sezóny

Koronou poznačená 73. koncertná sezóna **Slovenskej filharmónie** zadarmo a bez obmedzení dobehla do cieľa. Dramaturgia koncertov **16. a 17. 6.** stavila na pomerne populárne opusy z britského repertoáru: Elgarov *Violončelový koncert* a Holstove *Planéty* však neboli len návadou pre publikum, ale (v prípade posledného menovaného diela) aj spoľahlivou previerkou pripravenosti nášho prvého orchestra v „plnej paráde“, teda v rozšírenom obsadení typickom pre symfonickú hudbu éry prelomu 19. a 20. storočia. Za dirigentským pultom pri



A. Gerhardt (foto: K. Kíkkas)

takejto príležitosti nemohol stáť nik iný ako šéfdirigent filharmonikov, **Daniel Raiskin**. Bolo potešením zistiť, že popri ruskej klasike či Brahmovi mu konvenuje aj hudba spoza Lamanšského prielivu. Ešte pred ňou však dostala priestor krátka ukážka z domácej tvorby – *Sedmohradsko, požehnaná krajina*, koncertná predohra na motívy sedmohradsko-saskej národnej piesne pre orchester Jána Levoslava Bellu. Slávnostnú ouvertúru, tak trochu na spôsob Brahmovej *Akademickéj predohry*, napísal Bella v r. 1904 v Sibíri k 25. výročiu tamojšieho speváckeho združenia Hermania a spracúva v nej melódiu piesne *Siebenbürgen, Land des Segens*, neoficiálnej hymny sedmohradských Sasov. Áno, je to príležitostná skladba, viac slávnostného než dramatického rázu a oveľa viac rezonovala v prostredí, v ktorom vznikla, než u nás. Je však našou hanbou, že tu znie tak zriedkavo – na pôde filharmónie išlo dokonca o premiéru. Z technického hľadiska ide o veľmi kvalitnú prácu, inštrumentácia je priam vzorovo klasická, funkčná a zároveň noblesná, dielo zas a znova potvrdzuje, že Bella je v dejinách našej hudby vo svojej generácii absolútne neopakovateľným zjavom a jeho orchestrálnym opusom stále ostáva veľa dlžní. Aj preto bolo pri počúvaní inak kvalitne pripraveného predvedenia cítiť, že tu chýba interpretácia tradícia – pri zapojení širšej škály

dynamiky a živších temp by svieže dielko logickejšie a esteticky účinnejšie vplynulo do svojho hymnického záveru.

Poslucháčsky trocha zvláštnu púť ponúkol vo *Violončelovom koncerte* e mol Edwarda Elgara nemecký sólista **Alban Gerhardt**. Violončelista, ktorý si získal renomé ako interpret súčasnej hudby (premiéroval napríklad *Violončelový koncert* Juliana Andresona), sa k labutej piesni anglického skladateľa spočiatku postavil takmer ľahostajne. Slávne úvodné tri akordy v arpeggiách a následné zostupné „vzdychy“ hral akoby bez ohľadu na ich rétorický náboj, takmer celkom indiferentne k hlasom klarinetov či viol, ktoré nadviažu na líniu violončela. Ľad ľahostajnosti však postupne začal praskať a roztápať sa – v scherze už medzi technicky bravúrnym sólistom (s perfektným ovládaním pravej ruky) a orchestrom preskakovali tvorivé iskry, vrúcna pomalá časť bola cestou k autentickej vášnivosti finále s jeho chytľavou pochodovou témou. Iskra prirodzene preskočila aj medzi pódium a auditórium, výkon nemeckého hosta (a zároveň dobre pripraveného orchestra) mal punc výnimočnosti hodný záveru sezóny.

Napokon *Planéty* Gustava Holsta, sedemčasťová suita pre veľký orchester, vystihujúca charakteristiky tradične pripisované jednotlivým planétam slnečnej sústavy – s výnimkou tej našej. Nech si o hudobných kvalitách diela myslíme čokoľvek (nám, ktorí máme radi beethovenovské a brahmsovské symfonické konštrukcie, zväčša štýlový eklekticismus tejto hudby veľmi nevoňa, hoci musíme bez výhrad uznať minimálne autorovo inštrumentálne majstrovstvo...), filharmonici pod vedením svojho šéfa tu boli stopercentne prítomní od prvého taktu. Zlovestný päťdobý pochodový rytmus *Marsu, posla vojny*, vytkávaný neustupčivým col legno sláčikových nástrojov, človeka vtiahol do deja a nepustil jeho pozornosť ani na okamih. Gradačné fázy orchestrálneho telesa so šesticou lesných rohov, drevami obsadenými po štyroch (vrátane kuriozit, akou basový hobo), dvoma harfami, dvoma tubami či organom mali fyzický účinok: boli to, bez ohľadu na osobné preferencie, doslova kúpele orchestrálneho zvuku. A nielen orchestrálneho – záverečný *Neptún, mystik* nechal zaznieť aj ženskej časti **Slovenského filharmonického zboru** (zbormajster **Branko Ladič**) spievajúceho „za scénou“ opojné secesné vokalizy, v ktorých sa nakoniec rozplynula všetka tá opulentná orchestrálna nádhera. Výborne pripravená, umelecky presvedčivá a efektná. Čo si priať do ďalšej sezóny? Odpoveď je jednoznačná: aby ju už nepretrhla ďalšia vlna pandémie...

Robert KOLÁŘ